

1. Obiekt

ZESPÓŁ DAWNEJ PROCHOWNI I DAWNYCH GARAŻY "START"

2. Czas powstania

1887; 1939

3. Miejscowość

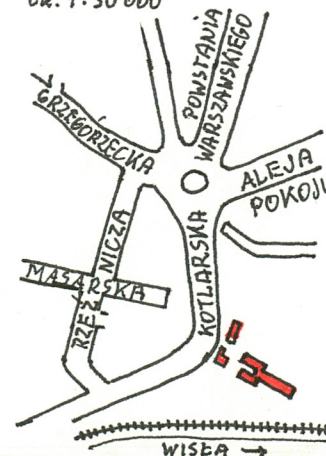
Kraków

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

Orientacja ok.1:100000

SYTUACJA
ok. 1:30 000

4. Adres

ul. Kotlarska 34

nr hipoteczny .....

lub. ewid. gruntów 182,183/1 obr. 17

5. Przynależność administracyjna

województwo ..... krakowskie

gmina ..... m. Kraków

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo ..... krakowskie

powiat ..... m. Kraków

8. Właściciel i jego adres

9. Użytkownik i jego adres

Jw.

10. Rejestr zabytków

Nr ..... A - 1048 ..... data ..... 20 II 1998

Widok z ul. Kotlarskiej:

Z PRAWY: DAWNA BRAMA I STACJA BENZYNOWA.

W GŁĘBI: GŁÓWNY BUDYNEK.

Obiekty zespołu realizowane w różnych okresach; autorstwo prochowni nieznane, autor projektu zespołu obsługi pojazdów: Jan Zarzycki.

W latach 60-tych XIX w. usypano bastion VI, zamykający od wschodu nad Wisłą północny przyczółek rdzenia Twierdzy Kraków. W 1887 roku wzniesiono na majdanie bastionu dwie prochownie, być może funkcjonalnie związane z założonym na zapole (od tyłu na zach. od bastionu) tzw. "laboratorium artylerii", należącym do zaplecza technicznego twierdzy. W latach 1905-1907 wojsko opuściło fortyfikacje starego rdzenia w związku z budową nowego. Tereny odsprzedano miastu, które sukcesywnie likwidowało wały, w tym i bastion VI. Pozostał jedynie budynek jednej z prochowni, pozabawiony pierwotnych płaszczy ziemnych. Przyległy odcinek drogi rokadowej rdzenia otrzymał nazwę ul. Kotlarska. Teren poforteczny był w międzywojniu sukcesywnie wykupywany. Fragment z prochownią wykupił inż. Jan Zarzycki (inż. budowlany, konstruktor, m.in. budowniczy kolejki na Górę Parkową w Krynicy). W r. 1939 zrealizował tu zespół kompleksowej obsługi pojazdów: kompleks garażowo-warsztatowy z zapleczem (stacja benzynowa, hotel dla kierowców, mieszkanie służbowe), włączając weń budynek prochowni adaptowany na warsztat naprawczy. W czasie II wojny światowej zespół zarekwirowali Niemcy, użytkując go jako wojskową bazę samochodową; realizowali m.in. dobudówki. Po wojnie upaństwowiony, w 1995 r. odzyskany przez spadkobierców.

Stylistyka obiektów kompleksu obsługi z 1939 r. - w duchu modernizmu. Prochownia bez stylizacji, o prostym wyrazie estetyki kamiennej elewacji i nadproży okien profilowanych w łuk odcinkowy.

Zespół przylega do ul. Kotlarskiej po stronie zachodniej, od północy sąsiaduje z zabudową mieszkaniową tej ulicy, od wschodu z zabudowaniami fabryki maszyn (dawniej Zieleniewskiego), od południa poprzez sąsiednią działkę z bocznicą kolejową nad Wisłą (dawniejszą linią kolejową do Kocmyrzowa).

Zespół zabytkowy tworzą zasadniczo trzy budynki: **prochownia** w części północnej od ulicy Kotlarskiej, dawna **stacja benzynowa** z bramą w części środkowej od ul. Kotlarskiej (tj. na półd. od prochowni), oraz główny wielofunkcyjny budynek dawnego **garażu** w głębi za bramą (tj. na wschód od budynku stacji benzynowej).

Dawna **prochownia** to budynek z nieregularnego kamienia, na rzucie wydłużonego prostokąta, jednokondygnacyjny, jednoprzestrzenny, o wnętrzu kolebkowo sklepionym. Wtórnie obudowany z trzech stron obiektami współczesnymi, wtórnie wykonanymi wjazdem i oknem w bocznych ścianach, pierwotne wejścia oraz okna (w elewacji zachodniej) zamurowane.

Dawna **stacja benzynowa z bramą wjazdową** to mały budynek murowany, o nieregularnym planie i bryle, z charakterystycznym wystającym płaskim dachem od północy, podpartym kolistymi słupami żelbetowymi, mającym zaokrąglone narożniki (pierwotne zadaszenie nad dystrybutorami paliwa). Od ulicy łączy się on z dwuprzjazdową bramą z furtką, rozwiązana jako pozioma płyta, podniesiona na kolistych słupach żelbetowych.

Obiekt główny to dawny **garaż** (właściwie wielofunkcyjny), złożony z trzech części. Największa z nich to leżący w głębi garaż na prostokątnym wydłużonym rzucie, o konstrukcji nośnej żelbetowej ramowo-żebrowej, dwukondygnacyjny, przekryty dachem dwuspadowym ze świetlikiem w osi podłużnej na całej długości, pierwotnie o jednoprzestrzennych halowych wnętrzach na obu poziomach (obecnie wtórnie podzielonych). Przy krótkiej elewacji zachodniej (tj. od strony stacji, bramy i ulicy) dwie rampy wjazdowe na obie kondygnacje). Te pochylnie flankowane przez dwa duże bloki o charakterze pylonów; oba prostopadłościennie z płaskimi dachami, dwukondygnacyjne, zdobne okładziną klinkierową w przyziemiu. Blok północny, dłuższy, pierwotnie mieścił hotel dla kierowców; południowy krótszy miał na piętrze mieszkanie zarządzającego. Oba bloki zachowały w większości autentyczną stolarkę okienną i detale - w tym maszty stalowe nadwieszane w narożnikach.

Szczegółowsze dane do ujęcia w opracowaniu kart poszczególnych obiektów.

<p>14. Kubatura</p> <p>ogółem ok. 3200 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>ogółem ok. 1200 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>fortyfikacja / motoryzacja</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>magazyny, warsztaty,</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.)</p> <p>Liczne przekształcenia w związku z rozwojem funkcji magazynowej zespołu. Dobudowanie na terenie i przy budynkach wiat, garaży, baraków magazynowych (zwłaszcza na tyłach prochowni). Wewnątrz budynku głównego przekształcenia: wprowadzanie i usuwanie ścian działowych (m.in. zmieniło charakter dużych hal garażu), zamiana mieszkania i hotelu na biura. Zniesienie funkcji stacji benzynowej spowodowało usunięcie jej wyposażenia, podziemny zbiornik paliwa utracił urządzenia. Wymieniono pierwotne metalowe elementy ogrodzenia. Od 1996: sukcesywne prace porządkowe i w zakresie utrzymania bieżącego (m.in. nowe pokrycie dachowe budynku głównego, tynkowanie budynku stacji, itp.).</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Stan całości średni, stan techniczny bardzo dobry. Zespół ogółem zachował cechy autentyzmu w formie i stylistyce. W mniejszym stopniu dotyczy to prochowni, przekształcanej po utracie wartości fortifikacyjnej i zmianach adaptacyjnych. Czytelność pierwotnej funkcji znacznie zniekształciła likwidacja nasypu ziemnego, następnie częściowe obudowanie obiektami współczesnymi; znaczące dla charakteru obiektu pozostają: widoczna część elewacji od ulicy oraz sklepienie wewnątrz. Pozostałe budynki zachowały autentyczne cechy formy, stylistyki i konstrukcji mimo wtórnych zmian współczesnych, jak: częściowa wymiana stolarki, podziały wewnątrz, itp.).</p>	
<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Likwidacja baraku przysłaniającego część elewacji zachodniej prochowni. Przywrócenie form ogrodzenia i wrót bramy głównej zespołu od ulicy. Wykonanie kart szczegółowych obiektów.</p>			

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

Fragmenty planów projektowych zespołu garażowego;
folder reklamowy z fotografiami (1939) - w archi-
wum domowym właścicieli.

22. Bibliografia

Maria Jolanta Żychowska, **Między tradycją
a awangardą, Problem stylu w architekturze
Krakowa lat międzywojennych**, wyd. Politechnika
Krakowska, Kraków 1991

23. Uwagi różne

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

Waldemar Brzoskwinia, 4 X 1998
tekst .....
imię, nazwisko, data, podpis

Waldemar Brzoskwinia, 4 X 1998
plany, rysunki .....
imię, nazwisko, data, podpis

Waldemar Brzoskwinia, IX 1998
zdjęcia fotogr. ....
imię, nazwisko, data, podpis

u autora
miejsce przechowywania negatywów .....

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

3 wkładki

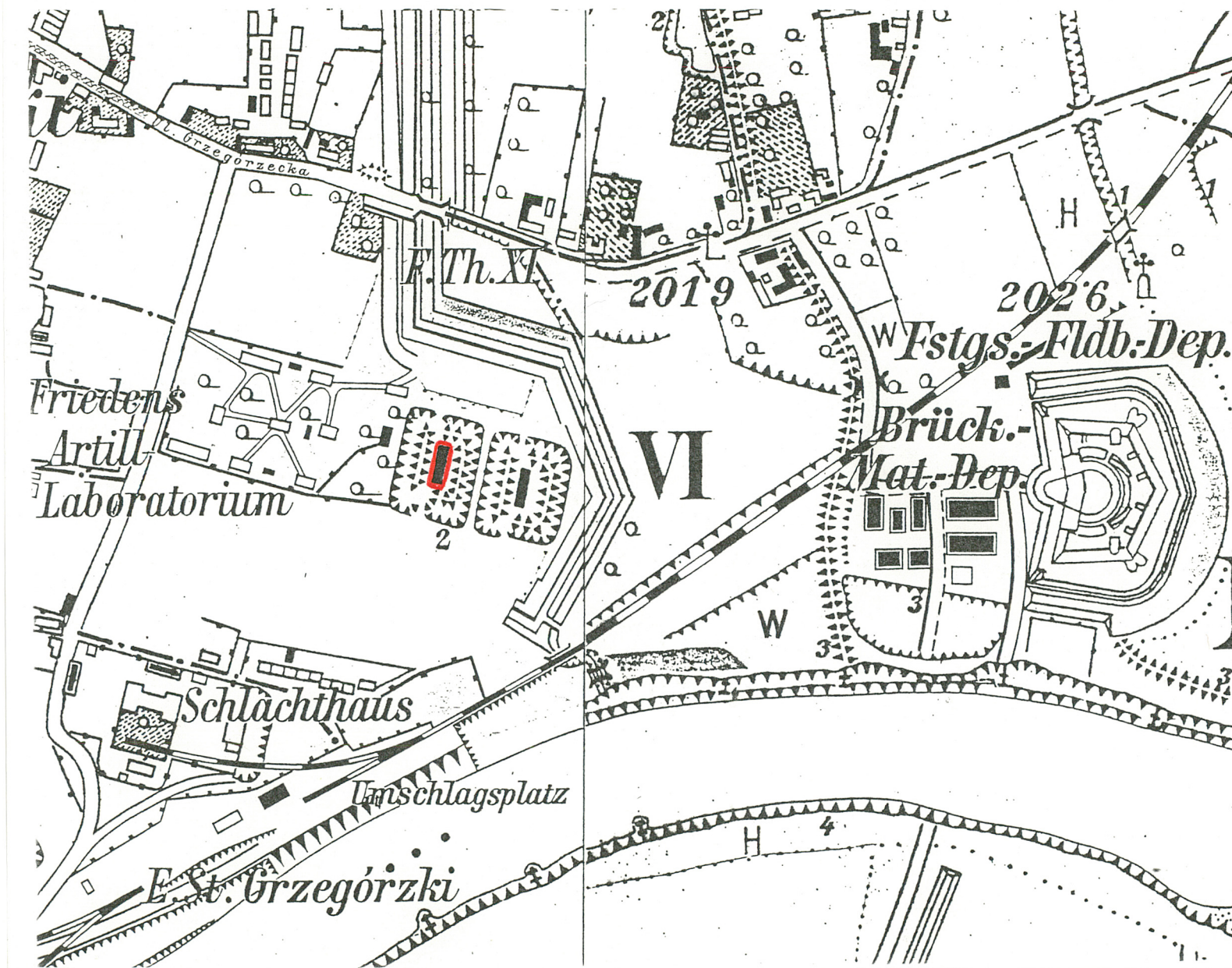
1. Miejscowość	2. Gmina	3. Województwo	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
Kraków	m. Kraków	krakowskie	Zespół d. prochowni i d. garaży "Start"	Sytuacja; plan archiwalny

Wkładkę założył: .....
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: .....

Fragment archiwalnej mapy twierdzy Spezial-Uberichts-Plan von Krakau, 1 : 5 000,
ok. 1905, z pierwotną sytuacją bastionu VI i prochowni.

1. Miejscowość.....	Kraków	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....	m. Kraków	Zespół dawnej prochowni i dawnych garaży "Start".	zdjęcia
3. Województwo.....	krakowskie		

WIDOK OD ULICY

PROCHOWNIA :

WIDOK Z GŁÓWNEGO BUDYNKU

Wkładkę założył:.....Waldemar Brzoskwinia, 23 X 1998 r.....
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: .....

DAWNA STACJA BENZYNOWA; Z PRAWYJ: BRAMA

1. Miejscowość.....	Kraków	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	m. Kraków	Zespół dawnej prochowni i dawnych garaży "Start".	zdjęcia
3. Województwo	krakowskie		

BUDYNEK GŁÓWNY :

FRONT ZACHODNI Z BLOKAMI FLANKUJĄCYMI RAMPY

GARAŻ W WĘCIU Z GÓRY

Wkładkę założył: ..... Waldemar Brzoskwina, 23 X 1998 r. ....
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: .....

WIDOK CAŁOŚCI OD PŁD. ZACHODU

KONSTRUKCJA : FRAGMENT, GÓRNA KONDYGNACJA GARAŻU

BUDYNEK GŁÓWNY :